

Андріан ТРУШ,
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Науковий керівник: **Ярослав ПУШАК,**
д-р екон. н., проф., професор кафедри адміністративного
та фінансового менеджменту
Національний Університет «Львівська політехніка»,
м. Львів

СУТНІСТЬ І РОЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В МАШИНОБУДІВНІЙ ГАЛУЗІ

Поглиблення кризових явищ та стан війни в Україні в значній мірі гальмують розвиток машинобудівної галузі та втілення інноваційних моделей економічного зростання. Заходи, що застосовуються в Україні для подолання кризи, передбачають розширення співпраці держави з приватним сектором за допомогою моделей післякризового відновлення економіки. Реалізація соціально орієнтованих функцій та завдань можлива лише за умови створення партнерських відносин у формі державно-приватного партнерства.

Різноманіття моделей та областей застосування державно-приватного партнерства, як відзначається у численних наукових публікаціях, охоплює широкий спектр ініціатив – від загальнодержавних стратегічних проектів та розробки передових технологій до соціально орієнтованих. Однак залишаються питання щодо ролі та участі держави у сприянні розвитку машинобудівної галузі, розвитку інвестиційної інфраструктури та державного регулювання.

Розвиток національної моделі економічного зростання в Україні, особливо в контексті машинобудівної галузі, вимагає стратегії, спрямованої на впровадження технологічних та організаційно-управлінських новацій. Машинобудівна галузь відіграє ключову роль у розвитку економіки, оскільки виробляє продукцію, необхідну для інших галузей промисловості, транспорту, сільського господарства тощо.

Відсутність ефективних механізмів державної фінансової підтримки може суттєво ускладнювати розвиток машинобудівної галузі в Україні. Для досягнення конкурентоспроможності на світовому ринку і просування передових технологій індустрії машинобудування держава повинна створити сприятливе інвестиційне та регуляторне середовище. Державно-приватне партнерство є одним із ключових напрямків для розвитку машинобудівної галузі в Україні.

Суть державно-приватного партнерства в машинобудівній галузі полягає у встановленні взаємовигідної співпраці, де сторони спільно реалізують суспільно значущі проекти на основі угоди про розподіл завдань і ризиків. За висловами О. Сердюкової, І. Нейкової, державно-приватне партнерство є інституційним союзом між державою та приватним сектором, створеним на визначений термін та для реалізації конкретного проекту, що припиняє своє існування після його завершення [1]. Український вчений П.І. Шилепницький визначає державно-приватне партнерство як «відносини між державою в особі уряду, органами державної влади та самоврядування, державними установами, підприємствами, організаціями, з одного боку, та приватним сектором в особі суб'єктів господарювання недержавної форми власності, громадськими організаціями, місцевими спільнотами з приводу перерозподілу повноважень щодо створення інфраструктури загального користування, виробництва товарів та надання послуг, що базується на принципах рівності, відкритості, недискримінації, змагальності, підвищення ефективності та мінімізації ризиків і витрат» [2].

Державно-приватне партнерство передбачає співпрацю між публічним та приватним секторами з метою вирішення конкретних завдань або реалізації проектів. У таких партнерствах органи публічної влади виступають як партнери, а не просто регулятори. Публічні партнери, які залучають кошти державного бюджету або місцевого самоврядування, можуть бути різного рівня: від центральних урядових структур до місцевих адміністрацій. Вони виступають із зобов'язанням забезпечити не лише фінансову підтримку, але й

створенню сприятливого регуляторного середовища для розвитку проекту чи ініціативи. Приватні партнери можуть бути комерційними організаціями, стартапами, або навіть неприбутковими організаціями, якщо вони мають необхідні ресурси для участі у проекті» [3].

Одним із ключових аспектів державно-приватного партнерства є поділ ризиків між партнерами. Держава виступає як активний учасник, готовий нести певні ризики разом з приватним сектором, щоб сприяти інноваціям та розвитку економіки.

Принципи такого партнерства, вказує на добровільний характер співпраці, спільну мету спрямовану на задоволення суспільних потреб в державі.

З метою вдосконалення механізмів державно-приватного партнерства вкрай важливо розробити та внести зміни до національного законодавства, що спрямовані на поліпшення механізму державно-приватного партнерства, забезпечити закріплення гарантій для приватних інвесторів та усунення правових колізій, що перешкоджають розвитку та становленню партнерства. Безумовно не можна обійти питання внесення змін до законодавства, що стосуються конкурентності та прозорого розподілу ресурсів та участі іноземних учасників у державно-приватних партнерствах.

Важливо відзначити, що реалізація національної моделі державно-приватного партнерства можлива за умови дотримання основних принципів партнерства, таких як рівність перед законом, взаємне визнання прав і обов'язків, узгодження і баланс інтересів, а також справедливий розподіл ризиків. Спільна робота бізнесу і влади в реалізації проектів державно-приватного партнерства сприятиме розвитку новаторських форм проектного фінансування, стимулюватиме підприємницьке мислення впровадженню передових методів управління в органах влади. При цьому ініціативи, спрямовані на подолання існуючих проблем розвитку науки і техніки, а також стагнаційних тенденцій підприємництва, набувають стратегічного значення» [4].

Держава виступає як регулятор, що встановлює правила гри та формує стимули для машинобудівної галузі, а також як партнер, що забезпечує баланс між різними секторами економіки та гарантом правового захисту.

Варто зазначити, що державно-приватне партнерство є ключовою складовою сучасної моделі економічного розвитку багатьох країн, включаючи Україну. Державно-приватне партнерство може бути ефективним механізмом для залучення приватних інвестицій у машинобудівну галузь, а також для спільного вирішення проблем і реалізації стратегічних проектів. Це дозволить об'єднати зусилля держави та бізнесу для створення та впровадження інноваційних рішень, розробки нових технологій та підвищення ефективності виробництва.

Список використаних джерел

1. Гедз М. Й. Державно-приватне партнерство як механізм активізації модернізаційних процесів в Україні. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3298>.
2. Малін О. Л. Становлення державно-приватного партнерства як системи організаційно-економічних відносин. *Ефективна економіка*. 2019. №10. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/8_2019/48.pdf
3. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.01.2022 р. №2404-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>.
4. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 19.